

Moslims slepen gemeente Delft voor de rechter om geheim rapport: 'Observeren vanwege religie kan niet'

Leden en bezoekers van de moskee Al Ansaar zijn zonder dat zij het wisten en zonder aanleiding onderzocht in opdracht van de gemeente Delft. Dat denkt de stichting achter de moskee. Maar het onderzoeksrapport waarin die illegale praktijken zouden staan, houdt het stadsbestuur al twee jaar geheim. Mensenrechtenadvocaten schieten de islamitische inwoners te hulp en dagen Delft voor de rechter.

Theresia Schouten 22-12-23, 19:23

Een deurwaarder klopte vrijdagmiddag bij het stadskantoor van de gemeente Delft aan om een dik pak papier te overhandigen namens Stichting Al Ansaar. De islamitische organisatie neemt juridische stappen om via een gerechtelijk bevel toch aan een geheim verklaard onderzoek te komen. Zo wil Al Ansaar te weten komen of haar vermoedens kloppen dat Delft zich schuldig heeft gemaakt aan een rits aan wetsovertredingen.

De gemeente Delft laat weten dat ze op dit moment nog niet inhoudelijk kan reageren op het gerechtelijke bevel van Al Ansaar. 'We hebben deze dagvaarding net ontvangen en gaan ons hier eerst in verdiepen', reageert een woordvoerder van het stadsbestuur.

In het diepste geheim

De dagvaarding vormt het nieuwste dieptepunt in [de bekoelde relatie](#) tussen de gemeente en de stichting waarbij voornamelijk Marokkaanse Delftenaren aansluiting vinden. Al Ansaar is sinds 2021 al het vertrouwen in het stadsbestuur kwijt. Toen kwam aan het licht dat burgemeester Marja van Bijsterveldt in 2017 in het diepste geheim opdracht had gegeven aan onderzoeksbureau Nuance door Training en Advies (NTA) om onderzoek te doen naar de islamitische gemeenschap in Delft.

Van Bijsterveldt liet destijds een zogenoemde krachtenveldanalyse door NTA uitvoeren om mogelijke radicalisering op te sporen. NTA werd in diezelfde periode ook in andere gemeenten ingehuurd om onderzoeken onder dezelfde noemer uit te voeren. Al Ansaar probeert via de rechter nu de hand te leggen op de Delftse krachtenveldanalyse uit 2018 omdat daarin passages over bezoekers en leden van de islamitische stichting zouden staan.

In andere gemeenten onderzochten zogenoemde veldwerkers van NTA moslims via de inmiddels omstreden methode van 'participerende observatie' om zo'n krachtenveldanalyse te maken. Het staat niet vast dat veldwerkers van NTA die werkwijze ook in Delft hebben toegepast. In buurgemeente Zoetermeer zijn NTA-medewerkers bijvoorbeeld wel volgens die methode te werk gegaan. [Dat blijkt uit een juridische toets](#) die Zoetermeer achteraf door externe deskundigen liet uitvoeren.

Onderdeel van onderzoek

Zo deden de veldwerkers voor de Zoetermeerse krachtenveldanalyse destijds mee aan activiteiten van islamitische organisaties onder het mom van participerende observatie. Maar ze lieten niet aan alle aanwezigen weten dat ze daar eigenlijk voor de krachtenveldanalyse waren. Daardoor konden bezoekers zonder dat ze het wisten mogelijk ook onderdeel worden van het onderzoek van NTA.

En daar schuurt het. Want Delft had de leden en bezoekers van Al Ansaar nooit zonder hun medeweten mogen onderwerpen aan zo'n onderzoek, vindt de stichting. NTA zegt dat haar medewerkers tijdens het onderzoek in Delft geen heimelijke operaties hebben uitgevoerd. Al Ansaar twijfelt daaraan.

Het is in Nederland wettelijk verboden om zomaar zonder concrete verdenkingen zonder hun medeweten onderzoek te doen naar mensen. In principe hebben alleen de politie en inlichtingendiensten zoals de AIVD en de MIVD de bevoegdheid om Nederlanders in het geheim te observeren.

Maar ook voor die organisaties geldt dat ze dat niet zonder concrete verdenkingen of zwaarwegende veiligheidsbelangen mogen doen.

Dat gemeente Delft een particulier bedrijf inschakelt om zonder concrete aanleiding burgers heimelijk te observeren vanwege hun religie is onrechtmatig

Paul Tjiam, Advocaat

Door het stof

Burgemeenten Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg, waarvoor NTA ook krachtenveldanalyses uitvoerde, concludeerden achteraf dat de onderzoeken nooit op deze manier hadden mogen plaatsvinden.

Burgemeesters gingen daar [diep door het stof](#) en boden excuses aan hun islamitische inwoners aan.

Al Ansaar heeft het vermoeden dat haar leden en bezoekers op dezelfde manier als in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg stiekem zijn onderzocht. De opdracht van NTA ziet er in Delft voor de buitenwereld namelijk hetzelfde uit als in de andere onderzochte gemeenten, zegt de stichting.

Toch gingen de NTA-onderzoekers in haar stad écht anders te werk, [houdt burgemeester Van Bijsterveldt vol](#). Ze zouden niet in gebedshuizen of op andere plekken die vallen onder de privésfeer zijn geweest om bezoekers te observeren én dus mocht het gewoon volgens haar.

Mogelijk gevaar

Maar het onderzoeksrapport waarin dat duidelijk wordt, de zogeheten krachtenveldanalyse, wil Van Bijsterveldt niet aan Al Ansaar laten lezen. [NTA-onderzoekers zouden dan mogelijk gevaar lopen](#) omdat Al Ansaar zou kunnen achterhalen welke medewerkers destijds in Delft waren.

Een meerderheid van de Delftse gemeenteraad [steunde Van Bijsterveldt](#) anderhalf jaar geleden. Ze lieten de krachtenveldanalyse op haar aanraden officieel geheim verklaren.

Al Ansaar voelt zich sindsdien [in de steek gelaten](#) door de Delftse politiek. Het steekt de stichting dat ze juist in de periode dat ze in het geheim werd onderzocht goed contact dacht te hebben met de gemeente. Al Ansaar werkte destijds namelijk samen met Delft om signalen van mogelijke radicalisering bij moslimjongeren actief en zo snel mogelijk te melden.

Gerard Sanderink

Na bijna twee jaar stilte over de kwestie, neemt Al Ansaar nu toch juridische stappen om aan de geheim verklaarde krachtenveldanalyse te komen. Ze krijgt daarbij juridische bijstand van mensenrechtenadvocatenkantoor PILP (advocaten Elsa van de Loo en Rosa Beets) en van advocaat Paul Tjiam. Hij is vooral bekend als raadsman van Brigitte van Egten, in de strijd tegen haar ex-partner en omstreden miljonaire Gerard Sanderink.

Tjiam wil een afschrift van alle NTA-documenten én de krachtenveldanalyse in Delft, blijkt uit de dagvaarding die vrijdag bij het Stadskantoor is betekend. Hij neemt die stap om voor Al Ansaar inzage in de geheime documenten af te dwingen via de rechter. Volgens Tjiam heeft Al Ansaar gegronde redenen om te vermoeden dat de gemeente Delft met de krachtenveldanalyse z'n boekje op meerdere fronten te buiten is gegaan.

NTA-onderzoekers zouden moslims naar eigen zeggen op markten, in winkelcentra en op straat hebben geobserveerd, betoogt de advocaat in de dagvaarding. Daarmee zou Delft zich als opdrachtgever van het onderzoek zonder wettelijke grondslag hebben bemoeid met het privéleven van deze Delftenaren. Dat is volgens Tjiam een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van bewoners die deel uitmaken van die onderzochte islamitische gemeenschap.

Discriminatieverbod

Ook is de krachtenveldanalyse, volgens de advocaat, in strijd met het discriminatieverbod. Zo zou Van Bijsterveldt in een gesprek aan Al Ansaar hebben bevestigd dat NTA-medewerkers in het geheim moslimjongeren en hun bewegingen in winkelcentrum De Hoven Passage hebben geobserveerd voor het onderzoek.

„Dat gemeente Delft een particulier bedrijf inschakelt om zonder concrete aanleiding burgers heimelijk te observeren vanwege hun religie is onrechtmatig”, zegt Tjiam. „Bovendien heeft de gemeente op geen enkele wijze de uitvoering van het onderzoek gecontroleerd, dat maakt het extra kwalijk.”

De eerste versie van de Delftse krachtenveldanalyse ligt naar verluidt nog bij de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV). De terrorismebestrijder raadde burgemeesters in meerdere gemeenten in 2017 aan om NTA in te schakelen voor zo'n analyse, en trok ook gelijk de portemonnee om de geheime onderzoeken te betalen. De onderzoeksresultaten van NTA zijn door meerdere gemeenten vervolgens weer gedeeld met de NCTV.

Banale mailfout

Ook Van Bijsterveldt [deelde de krachtenveldanalyse](#) in 2018 met de terrorismebestrijder. In haar geval ging dat 'per ongeluk', gaf ze in 2021 na vragen van bezorgde Delftse politici toe. Eerder beweerde ze juist dat met de verzamelde informatie over Delftse moslims niks was gedaan en dat het geheime NTA-rapport met niemand was gedeeld.

„Het is een heel banale mailfout geweest”, verklaarde de burgemeester. „Het is naar twee medewerkers gestuurd, waarvan één medewerker dezelfde achternaam heeft als een medewerker van de NCTV”, legde ze toen uit. Of de NCTV iets met het Delftse geheime onderzoek heeft gedaan, blijft onduidelijk.

NTA heeft geen behoefte om te reageren op het nieuws dat Al Ansaar de gemeente Delft voor de rechter sleept, laat ze weten.

Wanneer de rechtszaak tussen Al Ansaar en de gemeente Delft plaatsheeft is nog niet bekend.